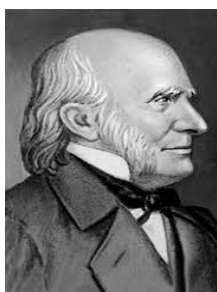

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

**ПЕРСОНАЛІЇ
У НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ**

*Матеріали науково-практичної конференції здобувачів
першого (бакалаврського), другого (магістерського),
третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти,
вересень 2022 р., кафедра освітології та інноваційної педагогіки Харківського
національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди*

До 300-річчя з Дня народження Г.С. Сковороди

Харків – 2022

Чен Чже, Манкаускайте Ж., Твердохліб Т.	
Активізація творчого мислення майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти.....	101
Черняк К., Боярська-Хоменко А.	
Х.Д. Алчевська про вимоги до вчителя.....	105
Белименко О., Боярська-Хоменко А.	
Актуальність педагогічного досвіду Яснополянської школи.....	108

Х.Д. АЛЧЕВСЬКА ПРО ВИМОГИ ДО ВЧИТЕЛЯ

Черняк Катерина
фізико-математичний факультет
ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Науковий керівник – А. Боярська-Хоменко

З усіх видатних педагогів минулих років найбільше мені припала до серця саме Христина Данилівна Алчевська. Це незвичайна особистість, яка за свої роки праці набула великого досвіду викладання, створила багато різноманітних методик, праць, відкрила недільну жіночу школу. Її педагогічні погляди співпадають з моїми думками. Я вважаю, що Алчевська Х.Д. зробила досить великий внесок до педагогічної науки.

Почнемо з того, що Христина Данилівна вимогливо ставилася як до себе, так і до усіх вчителів. Вона вважала, що педагог має бути взірцем у всьому: у побутових справах, у манері спілкування з будь-ким, як з учнями, так і з колегами, у ставленні до здорового способу життя тощо. Вчитель має заохочувати дітей знати свій предмет – цікавими та пізнавальними матеріалами, презентаціями, іграми, конкурсами, змаганнями та своїм відношенням і наявністю творчого підходу, постійно слідкувати за самооцінкою і самовдосконаленням, як моральним, так і професійним, повинен знати педагогіку та психологію дорослих і дітей, щоб легше взаємодіяти з учнями [2].

По-друге, Христина Алчевська вважала, що кожна людина, яка хоче стати педагогом, в першу чергу повинна мати такі пріоритети, як любов до школи, до своєї праці, до вихованців. Вчителі мають ставитися до учнів як до окремих індивідуальностей. Вони не повинні бути тільки предметом матеріальної вигоди. Справжній педагог повинен мати індивідуальний підхід до кожного учня, не можна на них кричати, лаятися, бити, принижувати та пригнічувати. Хоч у дітей різні знання та вміння, однак до усіх потрібно ставитися однаково з добротою, повагою, чистим серцем та допомагати зрозуміти весь матеріал [3].

Крім того, Христина Данилівна вважала, що однією з найцінніших якостей вчителя, є наявність у нього педагогічного такту. Тобто, вчитель має бути стриманим, повинен завжди вислуховувати та чути думки учнів, давати змогу розкрити свої творчі потенціали.

Також, Алчевська Х.Д. рекомендувала вчителям своїх шкіл вести педагогічні щоденники, в яких вони повинні були записувати їх думки, міркування, усі недоліки та промахи, а згодом на відповідних зборах вони обговорювали написане та обмінювалися досвідом й аналізували помилки [2].

Тобто, вчитель завжди має бути прикладом для наслідування і це досить актуально для сучасної школи. Адже з малечку в дітей повинні закладатися позитивні моральні якості: добро, повага, почуття власної гідності, чесність, справедливість, співчуття, взаємодопомога, щирість та відвертість. З перших днів навчання учні вже можуть сказати, чи подобається їм вчитель, чи цікаво з ним, чи привітний та ввічливий він, чи відкритий до спілкування. Саме від цих почуттів та думок з першого року навчання закладається ставлення та любов до школи, до пізнання світу. Вчитель та учень повинні поважати один одного і ставитися так, як хочеш, щоб поводитися з тобою.

Прикладом такої взаємоповаги можна вважати мого дідуся Венгерука Василя Миколайовича і його вчительку з української мови та літератури Самотес Степу Гордіївну. За рік до її смерті Василь Миколайович написав щирий та душевний вірш, який згодом встиг їй зачитати:

*«Старенька вчителька присіла на подвір'ї,
Бо важко вже дається кожний рік.
Її життя – планета у сузір'ї,
І щиро Бог продовжує їх вік.»*

*Пройшла в житті полони і розруху
І нас водила в світ за небокрай.
Людина правоти і сили духу,
Хоч доля в неї зовсім і не рай.»*

*Все той же гострий погляд і ті очі,
Ще й думка вільна лине в небеса.
Багато із яких стали пророчі,
Бо в душах добрих живуть чудеса.»*

*«Якби могла, взяла весь світ в обійми», -
Цей вислів у неї, наче сенс життя,
Щоб згинули назавжди всякі війни,*

А злу, щоб не було і вороття.

Старенька вчителька присіла, бо стомилась.

Задумалась: адже чималий стаж...

А потім вмить, як пташка, спохватилась,

Промовивши, немов той персонаж.

«Дивіться в небо, мрійте і кохайте.

Людське життя складається з хвилин

І сонце кожний день ви зустрічайте,

Бо щастя й радість від таких світлин» [1]

Цей вірш дідусь написав у 2017 році. Навіть я змогла побачитись зі Степою Гордіівною. І, на мою думку, згідно розповідям, які вона казала, про її педагогічний досвід, вона була справжньою вчителькою – прикладом, такою, як має бути кожен педагог.

Отже, усі педагогічні погляди Христини Данилівни Алчевської досить актуальні для сучасних педагогів та учнів. Більшість вчителів зараз використовує їх та слідує ним, завдяки чому мають тісний контакт з дітьми, багато з яких не бояться казати власну думку, йдуть на заняття з задоволенням. І чим більше педагогів, будуть використовувати педагогічні погляди Христини Алчевської в своїй роботі, тим більше буде розумних дітей, які люблять вчитися та навіть, коли закінчать школу, будуть пам'ятати тих, хто їм дав багато знань, умінь та навичок.

Список використаних джерел

1. Венгерук В.М. Моя любов – моя душа: збірка віршів. Харків, 2018. 104 с.
2. Біографія Христини Данилівни Алчевської. Педагогічні погляди філософів, педагогів, просвітників. URL: <https://studfile.net/preview/9155081/page:29/>
3. Киричок А.С. Христина Алчевська про моральне і професійне самовдосконалення педагога. URL: https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2010/7_2010/31.pdf